

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

ב"ה, תמוז תשע"ט

גיליון מספר 317

תוכן עניינים:

- 1..... שעת הסין
- 2..... אופק חדש בחינוך המיוחד
- 2..... איתור ממלאי מקום
- 2-3..... נופלים בין הכיתות
- 3..... יותר לומדים להוראה, יותר עוזבים בתוך שנה
- 4..... חוקר בגן הילדים
- 4..... טעימות פיננסיות

"שעת הסין"

כבר שנים שהשפה הסינית מסומנת כדבר הבא: אנשי עסקים שוברים שיניים כדי לתקשר בה וסטונדטים נוהרים לרכוש אותה באוניברסיטאות. אבל יש מי שהבינו כבר בגיל צעיר למה כדאי להכיר את השפה המדוברת ביותר בעולם. 3,000 תלמידים ממאה בתי ספר יסודיים ותיכונים ברחבי הארץ לומדים סינית, 70 מתוכם ניגשו למבחן בגרות ברמה של חמש יחידות במקצוע. לפני כשמונה שנים, ב-2011, ארבעה תלמידי כיתה י"ב סללו את הדרך והיו לראשונים שניגשו לבגרות בשפה הסינית. מאז הפך המקצוע ליותר ויותר פופולרי בקרב בני הנוער וכעת נרשם זינוק דרמטי של פי חמישים בקרב התיכונים הלומדים את השפה במסגרת מוסדות החינוך. בעקבות הביקוש הרב מצד תלמידים לפתוח מגמות ללימוד סינית, צופים במשרד החינוך כי היקף התלמידים יוסיף לגדול, אך הדבר תלוי כמובן גם בגיוס מורים למקצוע. ד"ר תמר כהן-קהת, מדריכה מרכזת ארצית להוראת הסינית במשרד החינוך, הסבירה כי הביקוש של התלמידים לרכישת השפה נובע מכך שמעמדה של סין כמעצמה כלכלית ופוליטית בעולם התעצם. לאור כך, עלתה גם חשיבותה של הסינית כשפה הזרה המדוברת ביותר בעולם. "ככל שכלכלת סין מתחזקת, כך עוד בתי ספר, הורים ותלמידים מבינים את החשיבות של הנושא הן ברמת הפרט והן ברמת המדינה", מסבירה כהן-קהת, "לימוד השפה הסינית לא רק פותח בפני התלמידים עולמות חדשים של אופני חשיבה ושל תרבות, אלא גם פותח בפניהם הזדמנויות מגוונות בהשתלבותם במערכת ההשכלה הגבוהה ובעולם העסקים". כדי להקל על התלמידים את רכישת השפה הקשה והמסובכת, אישר באחרונה משרד החינוך להשתמש בתוכנית הלימודים, ביישומון בשם "פשוט סינית". באמצעות היישומון יכולים התלמידים ללמוד ולתרגל את השפה באופן עצמאי ובכיתה יחד עם המורים. מנכ"ל משרד החינוך, שמואל אבואב, הדגיש: למידת סינית במאה ה-21 היא רכישת מיומנויות חשובה. לדבריו "למידת השפה הסינית מגדילה את סיכוייהם של בוגרי מערכת החינוך להשתלב בעולם האקדמיה, ופותחת להם דלת לעולם העסקים הגלובלי". (תמר טרבלסי חדד – ידיעות אחרונות – 4.6.2019)

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

אופק חדש בחינוך המיוחד

בשורה משמחת להורים: רפורמת "אופק חדש" תחול על בתי הספר של החינוך המיוחד המוכר שאינו רשמי, בדומה לבתי הספר הרשמיים, החל משנת הלימודים הקרובה. כ-11 אלף תלמידי החינוך המיוחד הלומדים בבתי הספר בזרם המוכר שאינו רשמי ייהנו מתוספת שעות פרטניות ושעות שהייה, והמורים – מתוספת ממוצעת של עשרות אחוזים לשכרם, מקידום לפי סולם דרגות חדש ומשינוי מסגרת העבודה ל-36 שעות שבועיות. כמחצית מבתי הספר לחינוך מיוחד במוכש"ר הם חרדיים, וכעת, בעקבות החלטת הרפורמה על המורים במוסדות אלה – שכר חודשי של מורה ותיק יעלה מכ-10,000 שקל ל-13 אלף שקל ויותר. במשרד החינוך מציינים כי החלטה זו תסייע ל-160 בתי ספר בחינוך המוכר שאינו רשמי-יסודי, על יסודי ורב שלבי, בעוד רובם הם רב-שלביים (א'-ב'/י"ד). לשם הטמעה יעילה של ההחלטה, המשרד יקיים הדרכות לבתי הספר ולבעלויות על בתי הספר. במשרד אף מגדילים ואומרים כי הם מצפים שיגדל הביקוש להוראה בבתי ספר אלה, וכי המהלך יסייע רבות בהשבחת איכות ההוראה והלמידה. (עפר לבנת – מעריב השבוע – 4.6.2019)

איתור ממלאי מקום

משרד החינוך יוצא בימים אלה בניסוי חדש לשיבוץ ממוחשב של מורים וגננות ממלאי מקום, שיתבצע בשבעה יישובים ברחבי הארץ ויקיף יותר מ-1,500 מוסדות חינוך. מדובר במאגר ממוחשב שאמור להיות כלי יעיל ונוח עבור בתי הספר והגנים, לגיוס מורים וגננות ממלאי מקום במקרי היעדרות של מורים וגננות קבועים, וכך לסייע בשמירה על שגרת הפעילות החינוכית. למנהלים נשלח מכתב הסבר שבו נאמר כי המאגר החדש ינוהל באמצעות שני זכיינים וצפוי להעמיד לטובת המנהלים עתודה של כ-51 אלף עובדי הוראה מחליפים. במסגרת הפרויקט יועברו שמות מועמדים למילוי מקום למשרד לבדיקת התאמתם וכשירותם לתפקיד, וכלקח נלמד ממקרים שהתגלו בשנה האחרונה – לוודא היעדר עבירות מין ורקע פלילי. במשרד החינוך מדגישים כי רק לאחר שהמועמדים יאושרו, יוכנסו פרטיהם למאגר, והוא יהיה זמין למנהלים באמצעות אתר אינטרנט, אפליקציה ומוקד טלפוני. כך מנהל שזקוק למורה ממלא מקום, יוכל להיכנס למערכת הממוחשבת, לבחור מועמד מתאים לצורכי בית הספר, ליצור איתו קשר ולראיין אותו לצורך השמה בתפקיד. מנכ"ל משרד החינוך, שמואל אבואב, אמר כי "סוגיית מילוי המקום של עובדי ההוראה תופסת מקום מרכזי בסדר היום שלנו במשרד. לאור זאת פעלנו ללא לאות כדי לצאת לדרך עם מאגר מסודר של עובדי הוראה ממלאי מקום. המאגר כולל ממלאי מקום שכל אחד מהם נבדק בקפדנות רבה. אנחנו נוקטים את כל הצעדים הנדרשים כדי להבטיח שבבתי הספר ייכנסו ממלאי מקום שייתנו מענה ראוי, שימשיך להבטיח את שגרת הלימודים בבית הספר ויסייע להקלת העומס הבריורקטי על המנהלים וצוותי ההוראה". היישובים שיקחו חלק בפיילוט: מחוז חיפה-חדרה; מחוז מרכז-ראשון לציון ויהוד מונוסון; מחוז דרום-אילת; מחוז צפון-נהריה; מחוז תל אביב-פתח תקווה ומחוז ירושלים-מודיעין. (עפר לבנת – מעריב – 29.5.2019)

נופלים בין הכיתות

מומחים טוענים: משרד החינוך מתקשה להתמודד עם הקשיים הכרוכים בקליטת עולים חדשים, בעיקר מאתיופיה וצרפת, ולכן מעביר אותם בקלות דעת למוסדות החינוך המיוחד, זאת במקום לספק פתרון הולם. מחקר חדש של מרכז המחקר והמידע של הכנסת חושף כי 18 אחוזים מילדי

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

העולים החדשים לומדים בחינוך המיוחד, הרבה מעבר לחלקם באוכלוסייה הכללית (11%). מדובר בשיעורים גבוהים במיוחד והמספרים מדברים בעד עצמם: 9,790 תלמידים עולים לומדים בחינוך המיוחד מתוך 54,441 תלמידים עולים עד גיל 21 שלמדו בשנים 2017-2018 במערכת החינוך. עוד עולה מממצאי המחקר כי שיעור המאובחנים הסובלים מהפרעות קשב וריכוז גבוה בהרבה בקרב תלמידי החינוך המיוחד שעלו מהמדינות אתיופיה (60%) וצרפת (59%). חוקרים ואנשי חינוך מודאגים מסבירים כי המספרים הגבוהים נעוצים באבחונים שנעשים לאותם תלמידים. האבחונים אינם מתייחסים להבדלי תרבות שפה והיבטים כלכליים ולכן קיים חשש להטיה. "החינוך המיוחד מהווה גם חלופה לילדים שאינם מסתדרים בכיתה ולא משום שהם מתאימים לחינוך המיוחד", אמרה עו"ד נוגה בזגלו דגן, חוקרת במרכז אדוה לשוויון וצדק חברתי, "ישנם מקרים שבהם ילדים נשלחים לחינוך המיוחד בלי לבדוק האם מדובר בבעיה זמנית הנובעת מהגירה". החוקרת ד"ר נורית יכימוביץ' ציינה כי בארצות מוצא שונות יש התפלגות שונה של מוגבלויות בקרב תלמידי החינוך המיוחד והבדלים ניכרים בתחומי המוגבלות. הפסיכולוגית הראשית של משרד החינוך, ד"ר חוה פרידמן, ציינה כי האבחון האישי לתלמיד מתייחס להיבטים התפתחותיים, משפחתיים, קהילתיים וסביבתיים וכי משרד החינוך פירסם מחוון לפסיכולוגים לצורך עבודה עם עולים. (תמר טרבלסי חדד – ידיעות אחרונות – 19.6.2019)

יותר לומדים להוראה, יותר עוזבים בתוך שנה

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) שהתפרסמו סיפקו חדשות טובות ורעות על מקצוע ההוראה. הטובות: חלה עלייה במספר הסטודנטים להוראה ובמספר המשתתפים בתוכניות להסבת אקדמאים. הרעות: מספר הבוגרים שנכנסו להוראה ועזבו כעבור שנה נמצא גם הוא במגמת עלייה. לעובדי ההוראה יש כבר שנים רבות כמה בעיות עיקריות: חוסר הערכה לעוסקים במקצוע, עומס ושחיקה ושכר נמוך יחסית. לכן אין זה מפתיע שנתוני הלמ"ס העוסקים במגמות בהכשרה, בהתמחות בהוראה ובכניסה להוראה בין השנים 2000-2019 מראים כי שיעורי העזיבה של המקצוע נמצאים במגמת עלייה. עזיבת המקצוע חוצה מגזרים ושיעוריה דומים בחברה הערבית ובחברה היהודית. בקרב מקבלי תואר בוגר בהוראה עוזבים כעבור שנה 7.6% מהערבים בממוצע ו-8.2% בממוצע בקרב יהודים. בקרב ערבים המסיימים תוכניות להסבת אקדמאים להוראה עוזבים בממוצע 7.1%, לעומת 8.2% בממוצע בקרב יהודים. נקודה מדאיגה נוספת: רבים מעובדי ההוראה כלל לא עברו בחינה פסיכומטרית והתקבלו ללימודי ההוראה ללא שעברו את הסינון שמייצרת הבחינה. בין השנים 2006 ל-2018 נרשמה צניחה בשיעורי הנבחנים בבחינה בקרב סטודנטים לשנה א' במכללות האקדמיות לחינוך בחינוך הממלכתי עברי מכ-91% בשנת 2006 לכ-45% בשנת 2018. בחינוך הממלכתי-דתי מכ-85% לכ-28%. בחינוך הערבי הירידה היא מינורית יחסית: מכ-91% לכ-81%. נקודת האור לא נמצאת בציוני הבחינה הפסיכומטרית של אלה שכן ניגשו לבחינה. ובכל זאת: על אף נתוני העזיבה הגבוהים והמחאות החוזרות ונשנות של עובדי ההוראה לאורך השנים בניסיון להביא לשיפור במעמדם, חלה עלייה במספר הסטודנטים להוראה ובמספר המשתתפים בתוכניות הסבה לאקדמאים. בין השנים 2008 ל-2017 גדל היקף ההכשרה הכולל להוראה מ-5,975 בוגרים בשנת 2008 ל-10,087 בשנת 2017 – גידול של כ-90%. במהלך תקופה זו נרשם גידול של כ-286% בהיקף ההכשרה להוראה בתוכניות להסבת אקדמאים להוראה – מ-1,085 בשנת 2008 ל-4,190 בשנת 2017. לפני עשור שיעורם של עובדי ההסבה מקרב סך הבוגרים בתוכניות השונות עמד על 18.2%. בשנת 2017 הם כבר היו 41.5% מכלל הבוגרים. (עפר לבנת – מעריב השבוע – 3.7.2019)

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

חוקר בגן הילדים

החוק אוסר על חוקרים פרטיים לבוא בדברים עם קטינים, אלא בנוכחות האפוסטרופוס שלהם. אבל זה לא הפריע לחוקר הפרטי שנשלח מטעם משרד הבריאות לשני גני ילדים במרכז הארץ לנסות לעקוב אחרי שני ילדים קטנים, הסובלים מקשיים שונים, ללא ידיעת הוריהם, או לשוחח עם הגננות שלהם בניסיון לשאוב מהן מידע. בשני המקרים שלח משרד הבריאות חוקר פרטי שניסה לבצע חקירה בעניין שני ילדים בני 4 ו-5, אגב תיק תביעה שהגישו לבית המשפט על רשלנות רפואית שגרמה להם נזק. אחד הילדים, שסובל מאפילפסיה קשה ומבעיות קשות אחרות, נמצא בגן מיוחד, והשני, שסובל מבעיות התפתחות קשות, לומד בגן רגיל עם סייעת. למרבה המזל, אנשי הצוות היו ערניים ומנעו את ביצוע החקירה. החוקר, שתועד במצלמת טלפון מחוץ לאחד הגנים על ידי אימו של אחד הילדים שהוזעקה למקום, הציג בפניה מכתב מטעם אחד ממשרדי החקירות הגדולים והידועים בישראל, ששלח אותו לגן הילדים. במכתב נאמר, "הרינו לאשר כי מר... מספק שירותי חקירה למשרדנו ורשאי לקבל עבורנו חומר רפואי או כל מידע אחר". החוקר טען כי פעל לפי ההנחיות שקיבל ממנהליו במשרד החקירות, ולא הונחה לבקש רשות מההורים, וכי הוא פועל בשליחות משרד הבריאות וחברת הביטוח. כשנשאל על ידי האמא לגבי מטרת הגעתו, השיב כי נשלח במטרה "להבין את הדברים שעומדים מאחורי התביעה, אם הם נכונים או לא. חברת הביטוח היא לא כספומט שאומרים קרה ככה וזה מה שצריך לשלם". (יורם ירקוני – ידיעות אחרונות – 23.5.2019)

טעימות פיננסיות

בית הספר 'מולדת' השתתף השנה בפרויקט מיוחד של משרד החינוך, תכנית 'טעימות פיננסיות'. התכנית, שרצה כפיילוט בבתי הספר ברחבי הארץ, באה במטרה להגביר את האוריינות הפיננסית של התלמידים. במסגרת התכנית, שנערכה בשכבה ד', התלמידים למדו מושגים בסיסיים בחינוך פיננסי כמו סדר עדיפויות, ניהול תקציב משפחתי, חיסכון אקטיבי, תכנון הוצאות ועוד. התכנית מועברת גם על ידי מורי בית הספר וגם על ידי הורים מהשכבה, מה שמכונה 'הורה מעשיר': ליאת כהן, חגית ולדן והילה זקן. מ'מולדת' נמסר: "בסוף השנה הילדים סיפרו שהתכנית הייתה מעשירה מאוד חוויתית ומהנה והם מבטיחים שכבר עכשיו הם מיישמים את החומר, ואולי אפילו יבקשו קצת פחות דמי כיס ומתנות מההורים". (זמן מבשרת – 20.6.2019)

חופשה נעימה!

הערת המערכת: הקטעים המתפרסמים בעלון "כותרות חינוך" הם ביטוי חלקי מהנאמר במקור ואינו מתעד את כל המאמר. לכן, מומלץ למעוניינים לעיין במקור. כמו כן, אם אינך מעוניין להמשיך לקבל חומר זה, שלח אלינו בקשת ביטול באימייל חוזר.